

Oktatáskutatás a 2020-as években – 2024

(Nagy Péter Tibor)

Az online konferencia időpontja 2024 március 3-4, vasárnap, hétfő

A csatlakozáshoz kattintson a következő linkre: <https://meet.google.com/peu-wauc-iwv>

Az oktatáskutatók tudják, hogy a legtöbb konferencia valamiféle "projekthez" kapcsolódik, különféle kutatások zárójelentései, különféle folyóiratok tematikus számainak megjelenése nyújtanak arra alkalmat.

A tudomány egyik legfontosabb tulajdonsága azonban, hogy nemcsak projektekből áll, hanem teljesen magányosan elhatározott és megvalósított kutatásokról, tanulmányokról, gondolatmenetektől is, illetve olyan művekről, melyek korábbi projektek során elkezdtek, de a projekttől már minden tekintetben elszakadó eredményeknek tekinthetők. Az is előfordul, hogy tematikus konferenciákba illő vagy tervezett előadás valamely oknál fogva elmarad, s megvitatatlan marad egy olyan gondolatmenet, melynek természetes sorsa az lenne, hogy megvitatassék.

AZ MSZT oktatásszociológiai szakosztálya 2024 március 3-4-i konferenciáján szabadon választott témában húsz perces előadásokat kért, melyekhez húsz perces vitaidők tartoznak. (A szabad témaválasztású oktatáskutatói konferencia sorozatszerű, így a 2025 március 2-3 konferenciára már lehet jelentkezni: <https://docs.google.com/forms/d/1Nk-G2W1MBGzpkC2UYNXzcPkIAjJ1E6j6WaOACnMYL8>)

Nagy Péter Tibor
egyetemi tanár
MSZT OSZ elnöke

Program

Március						
3						
	14	.	00	.	Nagy Péter Tibor	: Megnyitó
	14	.	10	.	Bessenyei István	: A mesterséges intelligencia és az önszervező tanulás
	14	.	30	.	vita	:
	14	.	50	.	Csizmazia Katalin	: Értékek és életutak
	15	.	10	.	vita	:
	15	.	40	.	Forray R Katalin	: Cigány és/vagy roma
	16	.	00	.	vita	:
	16	.	20	.	Imre Anna	: Tanórán kívüli tanulás 2013-2022

	16	.	40	.	vita	:	
	17	.	10	.	Kéri Anita	:	Büszke vagy az egyetemre? Hogyan mutatod ki? Márkaközösséghez való tartozás, avagy az egyetemek legnagyobb vonzereje?
	17	.	30	.	vita	:	
	17	.	50	.	Vályogos Krisztina	:	Befolyásolja-e az oktatók szakmai elégedettségét a szakképzési intézményük presztízsrangsorban elfoglalt helye?
	18	.	10	.	vita	:	
március 4							
	14	.	10	.	Géring Zsuzsanna; Frányó Zsófia; Szendrei-Pál Eszter; Tamássy Réka	:	Küldetés-variációk a hazai felsőoktatásban - időben és/vagy klaszterek között összehasonlítva
	14	.	30	.	vita	:	
	14	.	50	.	Rébay Magdolna	:	Református vallásoktatás a Horthy-korszakban
	15	.	10	.	vita	:	
	15	.	40	.	Kozma Tamás	:	A társadalmi tervezéstől a társadalmi innovációig
	16	.	00	.	vita	:	
	16	.	20	.	Ónodi Annamária	:	Motiváció és teljesítményértékelés kapcsolata az egyetemi oktatásban
	16	.	40	.	vita	:	
	17	.	10	.	Polónyi Isván	:	A hazai oktatás helyzete
	17	.	30	.	vita	:	
	17	.	50	.	Győri János	:	Fundamentális érvek az árnyékoktatás jelenségére vonatkozó kutatások szükségességére vonatkozóan az oktatás- és az oktatásszociológiai kutatásban
	18	.	10	.	vita	:	
	18	.	30	.	Csaba László	:	Kritikai gondolatok a tudományos teljesítmény méréséről

Az előadások és az előadók adatai

Bessenyei István

PhD, CSc

A mesterséges intelligencia és az önszervező tanulás

Artificial intelligence and self-organised learning

A csetelésre kondicionált nagy generatív nyelvi modellek osztálytermi használatát nagyban akadályozzák az oktatási rendszer merev szervezeti keretei (alaptanterv, óraterv, óraszám). Az eszköz azonban kiválóan alkalmas lehet az egyénített önszervező tanulásra. E potenciál kihasználása nagyban függ a felhasználó kérdezési (prompt engineering) kompetenciáitól. Emiatt a pontos, egyénített tanulási célmeghatározás és a bevitelek pontossága válik kiemelten fejlesztendő képességekké. Az előadás összefoglalja és példákon mutatja be a böngésző és csetelő funkciókat integráló Bing és Bard önszervező tanulást támogató lehetőségeit.

The use of chat-conditioned large generative language models in the classroom is greatly hindered by the rigid organizational frameworks of the education system (curriculum, lesson plans, class hours). However, the tool could be very well suited for individual self-directed learning. The utilization of this potential largely depends on the user's prompt engineering competencies. Therefore, accurate, individualized learning goal setting and the accuracy of inputs become the key competencies to be developed. The presentation summarizes and demonstrates with examples the possibilities of Bing and Bard, which integrate browsing and chat functions, to support self-directed learning.

MI;önszervező tanulás;prompt-mérnök

AI;self-organised learning;prompt engineering

Csaba László

MTA tagja

Közép-európai Egyetem, Bécs

Kritikai gondolatok a tudományos teljesítmény méréséről

A tudományos teljesítmény mérésére és az ezen alapuló értékelésekre egyre nagyobb a társadalmi igény szerte a világon. Ez összefügg a kutatás jelnetőségének felismerésével, az oktatásra és kutatásra fordítható összegek korlátosságával, és a kutatással foglalkozó állami és magánszervezetek körének bővülésével. Az egyre inkább globálissá váló rendszerben az objektívnek tűnő mércék és mutatók alapján létrehozott rangsoroknak növekvő szerepük van a hallgatók és a kutatók tájékoztatásában, valamint a kutatás anyagi feltételeinek biztosításában. E helyzetben a sajnós rendkívüli méreteket öltő szakszerűtlenség veszélyei megsokszorozódnak

There is an ever growing demand for measuring and evaluating scientific output on a global scale. This reflects appreciation of R and D, but also limited funding available for education and training, as well as it reflects the expansion of the number and diversity of public and private sources for funding research. In this ever globalizing system objective, or seemingly objective, indicators and rankings orientate students, parents and all those spending on research and higher education. Under this angle the spreading lack of professionalism becomes a source of serious distortions, in theory and policy alike.

tudományos teljesítménymérés, rangsorok

scientific performance measurement, rankings

Csizmazia Katalin

MA, egyetemi diploma

Rogers Alapítvány

Értékek és életutak

Values and Life Paths

A budapesti Rogers Iskola 2004 és 2013 között 67 fiatalot érettségiztetett. Közülük azokkal készítettem interjút, akik 2004-ben, 2005-ben és 2010-ben érettségiztek. A hipotézisem az volt, hogy emlékekből, apró történetekből összeállhat a középiskola hatása. Kiderült azonban, hogy nagyon kevés konkrét történet maradt meg a volt diákokban, azok is jellemzően informális pillanatokról szóltak. Előkerültek tehát a saját későbbi élményeik is, és a beszélgetések más fordulatot vettek. Az emlékek mellett arról kezdtem kérdezgetni őket, hogyan alakult az életük a középiskola után, mennyire tudták használni a Rogers középiskola értékeit életútjuk kialakításában. Volt a fiatalok között nem egy, aki erre pontos szabatos választ tudott adni, és olyan is, akinek a történeteiben én láttam, kerestem meg személyközpontú milióból átvett értékeket. A 20 diákkal, néhány szülővel és tanárral készített interjúkból egy kötet is született *Értékek és életutak* címen. A konferencián az interjúk tanulságairól számolnék be.

Between 2004 and 2013, Rogers School, Budapest graduated 67 young people. From them, I interviewed those who graduated in 2004, 2005 and 2010. My hypothesis was that the impact of high school can be made up of memories and small stories. However, it turned out that our former students remembered very few concrete stories, mostly they were just about informal moments. So the conversations took a different turn: we started talking about later experiences. I asked them about how their lives turned out after high school, how much they were able to use the values of Rogers high school while shaping their life path. There was more than one person who could give a precise answer to this question, but in other cases I had to find the values coming from a person-centered milieu. The interviews with 20 students, some parents and teachers also resulted in a volume titled *Values and Life Paths*. At the conference I would report on the lessons learned from the interviews.

értékek, életkezdés, EQ

"Values, lifestart, EQ, emotional intelligence rövidítve angolul

Forray R Katalin

DSc

Pécsi Tudományegyetem

Cigány és/vagy roma

Tzigane or Roma

"Cigány és/vagy roma

Az ország legnépesebb etnikai kisebbsége: bár a tényleges létszámuk nem lehet pontos, sok százezres nagyságrendjük vitán felüli. Nagyobb csoportjaik a magyarcigányok, az oláh-cigányok (romák) és a beások. A Magyarországon - és Európában - elfogadott nemzetközi cigány nyelv a romani. A többségükben Dunántúlon élő beások a román nyelv saját változatát beszélik. A magyarcigányok

nyelve a magyar, bár több saját szavuk is van. A csoportok inkább ellenségesek mint barátságosak egymással.

Az elterjedt előítéletek szerint iskolázatlanok, munkanélküliek, ezért is hajlamosak bűnözésre. Valójában mindez azt jelenti, hogy ezek a negatívumok gyakoribbak lehetnek egyes csoportjaikban, mint a társadalom egészében. Zenészek ma már olyan csekély létszámú csoport, amelynek tagjai inkább az őseikre büszkék, maguk többnyire ugyanúgy iskolázódnak, mint a hasonló társadalmi státuszúak. A beás csoport társadalmi helyzete átlagosan az aprófalvak népéhez hasonlít, de ki kell emelni a pécsi kezdeményezéseket (Gandhi Gimnázium, romológia szak) és a körjük épülő civil kezdeményezéseket. A magyarcigányok társadalmi megoszlása is a teljes társadalomra hasonlít, különbség, hogy sokkal magasabb arányú közöttük az alacsonyan iskolázottak, képzetlenek aránya. Ez összefüggésben van lakóhelyeikkel: az északi és keleti határok menti falvak csekély lehetőséget nyújtanak a társadalmi felemelkedésre. Az oláh-cigányok, a romák a népcsoport legöntudatosabb tagjai, eredeti anyanyelvüket beszélik, ugyanolyan családcentrikusak, mint a cigánység más csoportjai, gyermekeiknek törekednek jómódjukat átadni, tanítatják őket. Valószínű, hogy ez a roma csoport küldi majd a kisebbség vezetőit.

Az egyes csoportok közötti eltérések jelentősek, a csoportközi viszonyok sok helyütt még mindig tradicionálisak.

"

"Gypsies and/or Roma

The country's most populous ethnic minority: although their actual number cannot be exact, their magnitude of many hundreds of thousands is beyond dispute. Their larger groups are Hungarian Gypsies, Oláh Gypsies (Roma) and Beas. The international Gypsy language accepted in Hungary - and in Europe - is Romani. Most of the Beas living in Transdanubia speak their own version of the Romanian language. The language of the Hungarian gypsies is Hungarian, although they have several words of their own. The groups are more hostile than friendly to each other.

According to widespread prejudices, they are uneducated and unemployed, which is why they are prone to crime. In fact, all this means is that these negatives may be more common in some of their groups than in society as a whole. Musicians are now a small group whose members are more proud of their ancestors, and are mostly educated in the same way as people of similar social status. The social situation of the Beás group is on average similar to that of the people of the small villages, but the initiatives in Pécs (Gandhi Gymnázium, romology department) and the civic initiatives built around them should be highlighted. The social distribution of Hungarian Gypsies is also similar to society as a whole, the difference being that the proportion of low-educated and uneducated people is much higher among them. This is related to their places of residence: the villages along the northern and eastern borders offer little opportunity for social advancement. The Oláh gypsies, the Roma, are the most self-conscious members of the ethnic group, they speak their original mother tongue, they are just as family-oriented as other groups of gypsies, they try to pass on their wealth to their children, and teach them. It is likely that this Roma group will send the leaders of the minority.

The differences between individual groups are significant, and intergroup relations are still traditional in many places."

cigány; család; tanulás

Roma, family, learning

Géring Zsuzsanna; Frányó Zsófia; Szendrei-Pál Eszter; Tamássy Réka

PhD, CSc

Budapesti Gazdasági Egyetem

Küldetés-variációk a hazai felsőoktatásban - időben és/vagy klaszterek között összehasonlítva

Varieties of missions in Hungarian higher education - through time and/or between clusters

Az előadásban egy folyamatban lévő kutatásunkat mutatjuk be, amelynek célja, hogy feltárja a hazai felsőoktatási intézmények hogyan tematizálják a szerepüket és felelősségüket a társadalomban. Ennek a szektor szintű szervezeti diskurzusnak a megértése érdekében összegyűjtöttük és elemeztük a magyar felsőoktatási intézmények küldetésnyilatkozatait 2023-ban. Az elemzéshez egy előre definiált sablont használtunk, amely egy 2017-es hasonló kutatásból származik. A sablon a magyar felsőoktatási intézmények 2017. évi küldetésnyilatkozataiban szereplő összes említett társadalmi szerep, feladat és cél összegyűjtésének és kategorizálásának eredménye. Így össze tudjuk hasonlítani a felsőoktatási intézmények által 2017-ben említett társadalmi szerepeket és érintetteket és mindezek megjelenését 2023-ban. Ezen túlmenően elemezzük, hogy miként változott az általános kép ebben a 6 évben, és hogy a felsőoktatási intézmények között vannak-e azonosítható klaszterek a küldetéssel kapcsolatos külső kommunikációjukkal kapcsolatban.

This paper presents a research outline from an ongoing process, which aims to investigate how higher education institutions (HEIs) represent their role and responsibility in society. Through their external communication, the higher education institutions' discourse frames the repertoire of imaginable and possible alternatives of higher education's social role. In order to understand this sector-level organisational discourse, we collected and analysed the vision and mission statements of Hungarian higher education institutions to understand how they define their own social role in 2023. For the analysis, we used a pre-defined template stemming from previous research in 2017. The template was a result of the collection and categorization of all the mentioned social roles, tasks, and goals in the Hungarian HEIs' mission statements in 2017. This way we can compare the social roles and stakeholders mentioned by HEIs in 2017 and in 2023. Furthermore, we could analyse how the general landscape changed through time and whether there are identifiable clusters among the HEIs in relation to their mission-related external communication.

hazai felsőoktatás; társadalmi szerep; tartalomelemzés

Hungarian higher education; social role; content analysis

Győri János

PhD, CSc

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai Intézet, Árnyékoktatás és Közoktatás Kapcsolata Kutatócsoport

Fundamentális érvek az árnyékoktatás jelenségére vonatkozó kutatások szükségességére vonatkozóan az oktatás- és az oktatásszociológiai kutatásban

Fundamental arguments regarding the need for research on the phenomenon of shadow education in educational and educational sociology research

Inkei Péter és munkatársai 1988-ban taglalták egy angol nyelvű könyvükben azt a jelenséget, miszerint a magyarországi szocialista politikai elit és az értelmiség gyermekei délutánonként az általuk második iskolának nevezett magánóráknak köszönhetően növelik az oktatási előnyeiket. Az árnyékoktatás jelenségére és kutatásának szükségességére én magam 10 évvel később a Magyar Tudomány hasábjain hívtam fel egy magyar nyelvű tanulmányban a hazai oktatáskutatók figyelmét. 20 évvel e tanulmányom megjelenése után két tematikus számot állítottam össze az árnyékoktatásról a Hungarian Educational Research Journal és az Educatio számára. Hazai környezetben lényegében valamennyi közleményem visszhangtalan maradt. Jelen előadásomban az idén megalapított Árnyékoktatás és Közoktatás Kapcsolata Kutatócsoport vezetőjeként amellet ismertetek alapvető érveket és kutatási adatokat, hogy miért elkerülhetetlen az árnyékoktatás tanulmányozása abban az esetben, ha a formális oktatás jellemzőit, mozgástörvényeit szeretnénk mélységében föltárni és megérteni.

In 1988, in an English-language book, Péter Inkei and his colleagues discussed the phenomenon that the children of the Hungarian socialist political elite and intellectuals increase their educational advantages thanks to the private lessons (what they called: second school) in the afternoons. 10 years later in Magyar Tudomány in a study in Hungarian language I drew the attention of Hungarian researchers to the phenomenon of shadow education and the need for its research. 20 years later I compiled two thematic issues about shadow education for the Hungarian Educational Research Journal and Educatio. In Hungarian context essentially all of my publications remained without any professional echo. In my present presentation, as the founding head of Relationship between Shadow Education and Public Education Research Group, I will present basic arguments and research data as to why the study of shadow education is inevitable if we want to deeply explore and understand the characteristics and laws of formal education and its motions.

árnyékoktatás; oktatáskutatás; oktatásszociológia

shadow education; educational research; educational sociology

Imre Anna

PhD, CSc

Tanórán kívüli tanulás 2013-2022

Extracurricular learning 2013-2022

"Az ezredforduló után, az elmúlt két évtizedben, az oktatás növekvő motivációs problémái nyomán számos országban előtérbe került a tanórán kívüli tanulás kérdése. A szakirodalmi tapasztalatok alapján a tanórán kívüli foglalkozások szerény, de jellemzően pozitív hatást jelentenek a tanulók számára (pl. Andrews, 2001; Miller 2023; Mahoney, 2005; Patai 2010, Feldman-Matjasko, 2005; Huang, 2013; stb.). A tanórán kívüli tanulási keretek jellemzően igen sokféle módon, többféle igény szerint formálhatóak, mind a rendszer, mind az intézmény szintjén.

Az előadás első részében néhány ország esetében a rendszerszintű megvalósítást mutatjuk be vázlatosan, felhasználva egy az OECD egy kapcsolódó modelljét, (Radinger-Boeskens 2021; OECD 2021) ennek segítségével három európai országgal (Ausztria, Portugália és Dánia) összehasonlítva mutatjuk be a hazai keretek néhány fontos jellemzőit.

Az előadás második részében hazai tapasztalatokból mutatunk be a tanórán kívüli tanulás hazai tapasztalataiból néhányat rendszerszinten, a KIR adatok segítségével a 2013-2022 közti időtávra vonatkozóan, kitérve a megvalósítás eltéréseire, a tanulók, valamint a pedagógusok részvételére."

"After the turn of the millennium, in the last two decades, due to the increasing motivational problems in education, the issue of extracurricular learning came to the fore in many countries. Based on literature experience, extracurricular activities have a modest but typically positive effect on students (e.g. Andrews, 2001; Miller 2023; Mahoney, 2005; Patai 2010, Feldman-Matjasko, 2005; Huang, 2013; etc.). Extracurricular learning frameworks can typically be shaped in many different ways and according to various needs, both at the level of the system and the institution.

In the first part of the presentation, the implementation at the system level for some countries is presented schematically, using a related model of the OECD (Radinger-Boeskens 2021; OECD 2021).

In the second part of the presentation, we will present some of the domestic experiences of extracurricular learning at the system level, with the help of KIR data for the period 2013-2022, focusing on the differences in implementation, the participation of students and teachers.

"

tanórán kívüli tanulás; rendszerszintű összehasonlítás; hazai tapasztalatok

Extracurricular learning; system level comparison; domestic experiences

Kéri Anita

PhD, CSc

Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar

Büszke vagy az egyetemre? Hogyan mutatod ki? Márkaközösséghez való tartozás, avagy az egyetemek legnagyobb vonzereje?

Are you proud of your university? How do you show it? Brand communities, a.k.a. the biggest attraction of universities?

A hallgatók igényeinek és elvárásainak megfelelni mindig is kihívást jelentett az oktatási intézmények számára, különösképp a felsőoktatásban. Ahhoz, hogy a felsőoktatási intézmények versenyképesek maradjanak, magas színvonalú tudásátadást kell nyújtaniuk az egyre éleződő és nemzetköziesedő felsőoktatási versenyben. Habár a hallgatói elégedettség és lojalitás egy széles körben kutatott téma, mégis kevesen vizsgálták ezeket a hallgatói büszkeség és az egyetemi (márka)közösséghez való tartozás szempontjából. A hallgatói büszkeség egyetemi logóval ellátott termékeken keresztül is vizsgálható, hiszen ezek mind a közösséghez való tartozást és az egyetemhez való kötődést szimbolizálhatják. A jelen kutatás célja ezek alapján tehát az, hogy feltárja a hallgatók egyetemre vonatkozó büszkeségét és márkaközösséghez való tartozásának érzetét az egyetemi ajándéktárgyak vizsgálatán keresztül.

Meeting students' needs and expectations has always been a challenge especially in the higher educational sector. In order to remain competitive on the market, higher education institutions need to provide high-quality knowledge transfer in an increasingly intensified and internationalized higher education competition. Although student satisfaction and loyalty are widely researched topics, few have studied these concepts together with student pride and belonging to the university (brand) community. Student pride can also be tested through products with a university logo, as these can all symbolize belonging to the community and attachment to the university. Based on these, the aim of

the present research is to explore students' pride in the university and their sense of belonging to the brand community through the examination of university souvenirs.

felsőoktatás; egyetemi márkaközösség; büszkeség

higher education; higher education brand community; pride

Kozma Tamás

DSc

Debreceni Egyetem

A társadalmi tervezéstől a társadalmi innovációig

From societal planning to social innovation

A társadalmi tervezés a szocializmus utolsó korszakának terméke volt Magyarországon. Az Országos Tervhivatal hivatalnokai megpróbálták bevonni a tervezésbe a megyei tanácsok tervezési főosztályait abba, hogy kinek emnnyi anyagi forrás jusson. Ezzel a tervezés politikai érdekérvényesítéssé kezdett átalakulni. A politikai fordulat után a gazdasági tervezés megszűnt Magyarországon, helyébe a piacgazdaság lépett. Ebben a folyamatban a központi kormányzat meggyöngült, és különböző, alulról jövő kezdeményezések (társadalmi innovációk) láttak napvilágot. A társadalmi tervezés és a társadalmi innováció ellentmondanak egymásnak. Mégis közös bennük az a törekvés, hogy a döntésekbe minél többen részt vehessenek.

Societal planning was a product of the last era of socialism in Hungary. The officials of the National Planning Office tried to involve the planning departments of the county councils in the planning process, in order to decide who would receive the most financial resources. Planning thus began to be transformed into political advocacy. After the political turnaround, economic planning ceased to exist in Hungary and was replaced by a market economy. In this process, central government became weak and various grassroots initiatives (social innovations) emerged. Societal planning and social innovation are contradictory. Yet they have in common the desire to involve as many people as possible in decisions.

társadalmi tervezés; társadalmi részvétel; társadalmi innováció

societal planning; social participation; social innovation

Ónodi Annamária

PhD, CSc

Budapesti Corvinus Egyetem

Motiváció és teljesítményértékelés kapcsolata az egyetemi oktatásban

The relationship between motivation and performance evaluation in higher education

"A motiváció kulcsfogalom akár a hallgatók, akár az oktatók teljesítményét vizsgáljuk. A szakirodalom alapján a belső motivációs tényezők a meghatározóak, ugyanakkor leggyakrabban külső megerősítést, külső jutalmakat tudunk használni. A hallgatók teljesítményének mérése, értékelése be van építve az oktatás folyamatába. Az oktatók teljesítményalapú javadalmazási rendszerével már a 2000-es évek elejétől foglalkoznak. Ehhez az összetett kérdéskörhöz jelen kutatásban csak egy elem, a hallgatók tantárgy értékelésén keresztül kapcsolódunk. Korábbi kutatásunkban (Ónodi, 2023) arra a következtetésre jutottunk, hogy egy tantárgy megítélését befolyásolta, hogy a hallgatók mennyi időt

töltöttek a tárgy tanulásával, ami feltételezésünk szerint a személyes motivációjuktól függött. Az új kutatásunkban (2023. decemberi kérdőíves felmérés) célzottan vizsgáljuk azt a kérdést, hogy a hallgatók egyéni motivációja, tanulási attitűdje miként függ össze a saját teljesítményükkel és a tantárgy, illetve az oktatójának megítélésével.

Hivatkozott irodalom:

Ónodi A. (2023): Felsőoktatási hallgatók tanulási aktivitása. *Educatio* 32 (1), pp. 147–154 (2023) DOI: 10.1556/2063.32.2023.1.10

"

"Motivation is a key to improve the performance of both graduates and teachers. Based on the literature, internal motivation factors are the determining factors, but we can most often use external reinforcement and external rewards. Measuring and evaluating student performance is integrated into the education process. The performance-based reward system for teachers has been a research topic since the beginning of the 2000s. We discuss only one element of this complex question, which is the students' subject evaluation. In our previous research (Ónodi, 2023), we came to the conclusion that the assessment of a subject was influenced by how much time the students spent studying the subject, which we assumed depended on their personal motivation. In our new research (December 2023 questionnaire survey), we specifically examine how students' individual motivation and learning attitude are related to their own performance and the assessment of the subject and their teacher.

References

Ónodi A. (2023): Felsőoktatási hallgatók tanulási aktivitása. *Educatio* 32 (1), pp. 147–154 (2023) DOI: 10.1556/2063.32.2023.1.10"

felsőoktatás, motiváció, hallgatói vélemény

tertiary education, motivation, student opinion

Polónyi István

PhD, CSc

WJLF

A hazai oktatás helyzete

The situation of Hungarian education

A magyar közoktatási rendszer mind a nemzetközi, mind a hazai kompetenciamérések alapján, a hazai felsőoktatás pedig a nemzetközi felsőoktatási rankingok alapján romló tendenciát mutat. Az előadás kísérletet tesz a lecsúszás okainak feltárására. Az elemzés az illiberális oktatáspolitikára néhány, - a szerző feltételezése szerint meghatározó - elemét: a finanszírozási anomáliákat, az oktatók bérezésének ellentmondásait, az irányítás centralizálását, és az autonómia megvonást veszi górcső alá. Az elemzés megközelítése alapvetően oktatásgazdasági és politikai gazdasági szemléletű. Véggövetkeztetése, hogy az illiberális oktatáspolitikára az ország hosszú távú modernizációs perspektívájának elvesztése.

The Hungarian public education system shows a deteriorating trend based on both international and domestic competency measurements, and domestic higher education shows a deteriorating trend based on international higher education rankings. The presentation attempts to reveal the reasons for the decline. The analysis scrutinizes some of the defining elements of the illiberal education policy: funding anomalies, inconsistencies in teachers' salaries, the centralization of management, and the deprivation of autonomy. The approach of the analysis is basically from an educational economic and political economic perspective. His conclusion is that the consequence of the illiberal education policy is the loss of the country's long-term modernization perspective.

Kulcsszavak: illiberális oktatáspolitiká, a forráskivonás következményei, a modernizációs perspektíva elvesztése

Keywords: illiberal education policy, consequences of resource withdrawal, loss of modernization perspective

Rébay Magdolna

PhD, CSc

DE BTK NMI Neveléstudományi Tanszék

Református vallásoktatás a Horthy-korszakban

Reformed religious education in the Horthy era

"Előadásunkban a református, iskolai keretek közt zajló vallásoktatás célját (céljait), a megvalósítás kapcsán felmerülő problémákat, ezek megoldására születő javaslatokat mutatjuk be. A Horthy-korszakban a vallás tanítását kötelező tárgyként szerepelt mind a nép-, mind a középszintű iskolák tantervében. Ebben a magánkereszténynek definiáló rendszer és az egyes felekezetek egyaránt érdekelték voltak. Az oktatást minden diáknak felekezeti hovatartozásának megfelelően kellett megkapnia. A megvalósulásért a saját felekezetük volt a felelős, az iskolának ehhez a kereteket, a feltételeket kellett biztosítani. Így a református diákoknak a nem református fenntartású iskolákban is lehetővé kellett tenni a vallásoktatást. Az egyes felekezetek – ekképpen a református egyház is – a tartalom, tanítási módszerek tekintetében autonómok voltak.

Kutatásunkban arra voltunk kíváncsiak tehát, hogy a vallásoktatáshoz a református egyház milyen célt, célokat kapcsolt. Hogyan történt ezek megvalósítása a saját és a nem saját iskolákban? Volt-e különbség az egyes képzési szintek közt az életkori sajátosságok miatt? Forrásaink a trianoni Magyarország négy református egyházkerületének közgyűlési jegyzőkönyvei voltak, módszerünk pedig a történeti dokumentumelemzés.

Eredményeink alapján a saját iskolákban való vallásoktatásnál a minőségi kérdések kerültek leginkább előtérbe: miképpen (tartalom, módszer) lehet egyházzal ragaszkodó, hívő felnőtteket nevelni a gyermekekből? Hangsúlyozták a tanítók vallásosságát mint előfeltételt, a tanítók és a lelkészek együttműködésének a szükségességét, tankönyvek gyermek számára érthető nyelvezetének fontosságát. A belmissziói munkaformák bevezetését mind alap-, mind középfokon szorgalmazták: a kisebbeknek vasárnapi iskola és gyermekistentisztelet, a nagyobbaknak egyesületek, ifjúsági istentisztelet, csendes napok szervezését. A nem református iskolák esetén mennyiségi kérdések is felmerültek: a feltételek megteremtése. A szövegekben ugyanis sok esetben egyáltalán nem volt a vallásoktatás biztosítva arra alkalmas személy hiánya miatt. A katolikus, főleg a szerzetesrendi iskolákat pedig többször érte vád nem támogató hozzáállásuk miatt. Nagyobb településeken, ahol a diákok száma indokoltá tette, vallásoktató lelkészi állásokat szerveztek meg állami támogatással. A

vallásoktatás átfogó reformja az ORTE 1939-es javaslata alapján került elő, amelyet országos vitára bocsátottak. Előadásunkban ennek tartalmára is kitérnénk."

"In our lecture we will present the aim (goals) of Reformed religious education, the problems arising in connection with its implementation, and the proposals for its solution. In the Horthy era, religious education was a compulsory subject in the curricula of both primary and secondary schools. Both the system, which defined itself as Christian, and the individual denominations were interested in this. All pupils had to receive education according to their denominational affiliation. The schools had to provide the framework and conditions for this. Thus Reformed pupils had to be able to receive religious education in non-Reformed schools. The individual denominations - including the Reformed Church - were autonomous in terms of content and teaching methods.

In our research, we were curious to know what purpose the Reformed Church attached to religious education. How were they implemented in their own and in non-owned schools? Were there differences between the different levels of education because of age specificities? Our sources were the minutes of the General Assemblies of the four Reformed church districts of post-Trianon Hungary, and our method was historical document analysis.

Based on our results, the qualitative questions were the most important in teaching religion in own schools: how (content, method) can the church educate children to become faithful adults who are attached to their church? The religiousness of teachers was stressed as a prerequisite, the need for cooperation between teachers and pastors, the importance of textbooks in language that children can understand. They called for the introduction of home missions forms of work at both primary and secondary levels: Sunday school and children's services for the younger ones, and associations, youth services and spiritual retreats for the older ones. In the case of non-Reformed schools, there were also quantitative goals: the creation of circumstances. In many cases, religious education was not provided at all in the scattered areas, for lack of suitable staff. Catholic schools, especially monastic schools, were repeatedly accused of being unsupportive. In larger municipalities, where the number of pupils justified it, religious education chaplaincies were organized with state support. A comprehensive reform of religious education was proposed by the ORTE (National Reformed Teacher Association) in 1939 and put to a national debate. In our presentation we will also discuss its content."

vallásoktatás, Horthy-korszak, református

religious education, Horthy era, Reformed

Vályogos Krisztina

PhD, CSc

DE PhD hallgató

Befolyásolja-e az oktatók szakmai elégedettségét a szakképzési intézményük presztízsrangsorban elfoglalt helye?

Do trainers' professional satisfaction levels depend on the prestige ranking of their VET institution?

Az elmúlt 10-15 évben több alkalommal megújult középfokú szakképzési rendszerben az oktatóknak folyamatosan alkalmazkodniuk kellett az aktuális kihívásokhoz. Kutatásunk fő kérdése volt, hogy az intézménytípus presztízse befolyásolja-e az oktatók szakmai sikerességérzetét. Vagyis a presztízsrangsor magasabb fokán álló szakképzési intézmények oktatói elégedettebbek-e szakmai munkájukkal, mint az alsóbb fokok intézményeiben oktató kollégáik? PILOT kutatásunk első

szakaszaként 2020 végén online kérdőíves formában kérdeztük szakmai sikerességérzetükről az észak-alföldi régió szakképző intézményeiben oktatókat (N = 168). Kérdéseink az alábbi területeket foglalták magukba: szubjektív szakmai sikerességérzetét, valamint a tudásátadás, az értékrendformálás, a szocializáció, a szakmai innováció, a kollégákkal és a szülőkkel való együttműködés, a kreativitás, a problémamegoldás és az önképzés sikerességének, valamint a szakvizsga megletének, a hátránykompenzáló programban való részvételnek és a nemnek ezen területek sikerességérzetre gyakorolt hatását vizsgáltuk. Hipotézisünk, miszerint az intézménytípus presztízisének emelkedésével együtt jár az oktatók szakmai elégedettségének növekedése is. Az általános sikeresség érzet esetében hipotézisünk nem igazolódott, emellett az intézmények presztízse alapján különböző az oktatók szakmai sikerességérzetét befolyásoló tényezőt azonosítottunk be (Vályogos, 2023,2022).

In the secondary vocational education and training system, which has been renewed several times over the last 10-15 years, teachers have had to adapt to the challenges of the moment. The main question of our research was whether the prestige of the type of institution influences the instructors' perception of professional success. In other words, are teachers in higher-ranked VET institutions more satisfied with their professional work than their colleagues in lower-ranked institutions? As the first phase of our PILOT research, at the end of 2020, we asked teachers in vocational training institutions in the North Great Plain region (N = 168) about their sense of professional success in the form of an online questionnaire. Our questions covered the following areas: their subjective sense of professional success, as well as the impact of knowledge transfer, value formation, socialisation, professional innovation, cooperation with colleagues and parents, creativity, problem solving and self-learning on their sense of success, as well as the existence of a vocational qualification, participation in a disadvantage compensation programme and gender on their sense of success in these areas. Our hypothesis is that an increase in the prestige of the type of institution is associated with an increase in the professional satisfaction of the instructors. For the general sense of success, our hypothesis was not confirmed, and we identified different factors influencing the instructors' sense of professional success based on the prestige of the institutions (Vályogos, 2023,2022).

szakmai elégedettség, intézménytípus, presztízsrangsor

professional satisfaction, type of institution, prestige ranking